

**QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET
WEIKESSTRAAT ALEM**

GEMEENTE MAASDRIEL

27 augustus 2010
B01055/ZF9/154/000162

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Werkwijze	4
2	Wettelijk kader	5
2.1	Flora- en faunawet	5
3	Soortenbescherming	8
3.1	Gebiedsbeschrijving	8
3.2	Beschermde soorten	9
3.2.1	Vaatplanten	9
3.2.2	Broedvogels	9
3.2.3	Zoogdieren	10
3.2.4	Amfibieën en reptielen	11
3.2.5	Vissen	11
3.2.6	Insecten en ongewervelden	11
3.3	Mogelijke gevolgen voor beschermde soorten	11
3.4	Toetsing aan de Flora- en faunawet	12
3.5	Beperken en voorkomen van schade	13
3.6	Mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing	13
4	Conclusies en aanbevelingen	15
4.1	Conclusies	15
4.2	Aanbevelingen	15
1	Literatuur	16

HOOFDSTUK

1

Inleiding

1.1

AANLEIDING EN DOEL

Op de hoek van de Weikesstraat en de Meerenstraat in Alem, Provincie Gelderland, worden nieuwe woningen gerealiseerd. Er zijn plannen voor 17 rijwoningen met tuin. Op het betreffende perceel bevindt zich op dit moment een woonhuis met een schuur, omringd door een tuin met diverse hout- en aarden wallen. Al deze structuren zullen worden gesloopt om ruimte te maken voor de nieuwbouw (zie Afbeelding 1.1).

Afbeelding 1.1

Globale ligging van het plangebied (links; rood omrand)

Bron ondergrond: Google Earth

Elke ruimtelijke ingreep vraagt een zorgvuldige ruimtelijke afweging waarbij onder andere de natuurwaarden een belangrijke rol spelen. De Gemeente Maasdiel heeft ARCADIS gevraagd om deze afweging te maken en wel in de vorm van een toetsing aan de vigerende natuurwetgeving (Quick scan Flora- en faunawet).

Er wordt niet getoetst aan de vigerende gebiedsbeschermende wet- en regelgeving (Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur). Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom. De locatie ligt op 1,4 kilometer afstand van Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal', waarvan het ruimtelijk gescheiden ligt door een oude rivierbocht van de Maas. Ook ligt het op 200 meter afstand van Ecologische Hoofdstructuur (EHS; o.a. Alemsche en Drielsche uiterwaard). Het plangebied is ruimtelijk gescheiden van deze EHS-gebieden door bebouwing en een dijk. Gezien de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Alem en de aard van de ingreep worden effecten op het Natura 2000-gebied en de EHS op voorhand uitgesloten. Toetsen aan deze kaders is daarom niet noodzakelijk.

1.2

WERKWIJZE

Het onderzoek bestaat uit een veldbezoek en uit literatuurstudie. Het veldbezoek vond plaats op woensdag 14 oktober 2009 in de vorm van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Het weer op dat moment was vrij zonnig, weinig wind en 15 graden.

Een habitatgeschiktheidsbeoordeling is een veldonderzoek waarbij op grond van fysieke kenmerken van het terrein een indicatie verkregen wordt van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Het bezoek is uitgevoerd door twee ter zake kundige ecologen van Arcadis (Drs. R.L. van Oudheusden en J.N. Ohm MSc.). Het veldonderzoek vormt samen met de vrij beschikbare gegevens uit de literatuur en van diverse websites de basis van de quick scan.

HOOFDSTUK 2 Wettelijk kader

De juridische bescherming van de Nederlandse natuur is in hoofdlijn geregeld via twee sporen. De soortenbescherming, welke landelijk is geregeld onder de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming waarbinnen de Natuurbeschermingswet 1998 een belangrijk kader is. In onderstaande paragraaf wordt nader ingegaan op de Flora- en faunawet.

2.1

FLORA- EN FAUNAWET

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van wilde inheemse plant- en diersoorten. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen.

Mogelijkheid voor vrijstellingen en ontheffingen

Bij ruimtelijke plannen met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling of is het mogelijk van de minister van LNV ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen sluiten aan bij de indeling in tabellen van het Besluit Flora- en faunawet (AMvB).

Groep 1: Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt (Tabel 1 AMvB).

Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht van kracht.

Groep 2: Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer volgens een gedragscode gewerkt wordt (Tabel 2 AMvB).

Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling mits volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar is, kan een ontheffing worden aangevraagd. Deze kan worden verleend indien

de beoogde ruimtelijke ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en). Eventueel moeten hiertoe mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden.

Groep 3: Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten en in AMvB aanvullend aangewezen soorten (streng beschermde soorten; Tabel 3 AMvB).

Voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor de door het ministerie van LNV per algemene maatregel van bestuur nog aanvullend aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt géén vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Een ontheffing kan alleen worden verleend wanneer:

- § er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- § er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten (alleen indien het soorten betreft van bijlage IV van de Habitatrichtlijn);
- § er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Vogelrichtlijn, die zijn overgenomen in de nationale regelgeving, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Er is geen vrijstelling of ontheffing mogelijk voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen. Voor het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels, zoals bedoeld in artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, buiten het broedseizoen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Hiervoor dient een uitgebreide toets doorlopen te worden (zie groep 3). Recentelijk (september 2009) is de lijst van de betreffende soorten herzien. Hierbij worden de volgende categorieën onderscheiden¹:

- § Cat 1. (vaste rust- en verblijfplaats)
- § Cat 2. (nesten van koloniebroeders)
- § Cat 3. (honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing)
- § Cat 4. (vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen)
- § Cat 5. (Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst)

Plicht om vooraf te toetsen

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- § Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- § Heeft het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden gevolgen voor deze soorten?
- § Zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- § Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke nadelige handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden, of zodanig uitgevoerd worden dat de invloed op beschermde soorten verminderd of opgeheven wordt?

¹ Conform de indeling uit de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet (LNV, september 2009)

- § Is, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten, vrijstelling mogelijk of ontheffing (ex-artikel 75 van de Flora- en faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist?
- § Welke voorwaarden zijn verbonden aan vrijstellingen of ontheffingen en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van het plan?

Algemene zorgplicht

Ten opzichte van eerdere wetgeving voor soortbescherming is nieuw dat alle dieren en planten door de Flora- en faunawet beschermd worden, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is ook de algemene zorgplichtbepaling opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet. Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen (zie bijlage 1) die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding.

De Flora- en faunawet en andere procedures

De toets van een ruimtelijk project aan de Flora- en faunawet, en de daaruit eventueel volgende ontheffingverlening, is een zelfstandige procedure. De bestemming van een terrein of de verlening van vergunningen laat onverlet dat een dergelijk plan in overeenstemming moet zijn met de Flora- en faunawet, om tot uitvoering gebracht te mogen worden.

HOOFDSTUK 3 Soortenbescherming

3.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van het dorp Alem in de provincie Gelderland. Alem ligt op een eiland omringd door de gekanaliseerde Maas in het oosten en de oude rivierbocht in het noorden, westen en zuiden. Het plangebied ligt op de grens van twee kilometerhokken: 152-421 en 152-422 (zie afbeelding Afbeelding 3.2).

Afbeelding 3.2

Globale ligging van het plangebied (blauwe cirkel)

Bron ondergrond:
natuurloket.nl

Het plangebied wordt globaal afgebakend door de Weikesstraat in het noorden, de Meerenstraat in het oosten, de perceelgrens met Weikesstraat 26 in het westen en de perceelgrens met Meerenstraat 8 in het zuiden (zie Afbeelding 1.1). Op dit moment staan er op de planlocatie een woonhuis en een schuur, welke omringd worden door een tuin. Het woonhuis en de schuur zijn vrij oud en er zijn veel openingen aanwezig aan dakranden, onder dakpannen, bij windveren, in muren en in plafonds. Ook heeft de schuur een zolder, die toegankelijk is via gaten in de planken vloer en een schuurdeur die het gehele jaar open staat. In de tuin bevinden zich twee kleine halfopen schuurtjes, een moestuin aan de westzijde van het huis en een aardwal en meerdere houtwallen die aangelegd zijn door de huidige bewoner. Aan de oost- en de noordzijde staat op de grens van de tuin een haag bestaande uit coniferen. Verder staan hier net buiten de erfgrans een aantal lindes. Deze quick scan gaat uit van het behoud van deze lindes, zoals ingetekend in de planschetsen (Afbeelding 1.1).

Afbeelding 3.3

Impressie van het plangebied en aanwezige openingen. Van boven naar onder en van links naar rechts: de haag en lindes om het perceel; houtwal, schuur en woonhuis; de schuur; ruimte onder dakrand; gat in hoek raamkozijn, gat in plafond schuur

3.2

BESCHERMDE SOORTEN

3.2.1

VAATPLANTEN

Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Het betreft een tuin, waar onderhoud plaatsvindt en heeft plaatsgevonden in de vorm van aanplant, regelmatig maaien en bemesting. In een deel van de tuin lijkt in de laatste jaren minder onderhoud te hebben plaatsgevonden en dit deel is enigszins verruigd. Echter, er zijn geen geschikte habitats aangetroffen voor beschermde planten. De aanwezigheid van beschermde vaatplanten kan daarom worden uitgesloten.

3.2.2

BROEDVOGELS

Het veldonderzoek vond plaats buiten het broedseizoen en daarom konden geen broedvogels worden geïnventariseerd. Wel zijn ter plaatse de ekster, merel, kraai en turkse tortel waargenomen. Bij het natuurloket zijn voor de twee kilometerhokken veel broedvogelsoorten bekend. Met name het noordelijke kilometerhok is zeer rijk aan broedvogels, met 60 waargenomen soorten; in het zuidelijk hok zijn 9 broedvogelsoorten waargenomen. Gezien het feit dat deze hokken voornamelijk bestaan uit weidegebieden, is het waarschijnlijk dat dit grotendeels weidevogels betreft.

In de schuur en het huis bevinden zich meerdere plaatsen die geschikt zijn als nestlocatie voor soorten als zwaluwen (boerenzwaluw, huiszwaluw, gierzwaluw), huismus, zwarte roodstaart, winterkoninkje en andere gebouwbewonende broedvogels. Volgens de huidige bewoner nestelen er regelmatig zwaluwen in de schuur waarvan de deur het gehele jaar open staat. Van sommige van deze soorten zijn de nesten jaarrond beschermd (gierzwaluw, huismus).

In de bomen net buiten het erf en de haag aan de noord en de zuidzijde van het perceel bevinden zich ook meerdere plaatsen die geschikt zijn voor de ekster, kraai, turkse tortel en algemene broedvogels van loofbos en struweel.

Er kan niet worden uitgesloten dat er in het plangebied broedvogels voorkomen, al dan niet met jaarrond beschermde nestplaatsen.

Soort(groep)	Juridische status
Algemene broedvogels	Vogels
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Vogels

3.2.3

ZOOGDIEREN

Tijdens het veldonderzoek zijn geen zoogdieren waargenomen. Wel zijn sporen aangetroffen (molshopen). De omgeving rond het huis en de schuur is geschikt voor algemene grondgebonden soorten als egel en algemene muizen zoals de huisspitsmuis (allen tabel 1 Flora- en faunawet). De moestuin en eikels op de grond vormen een goede voedselbron en de bebouwing en de houtwallen bieden schuilplaatsen voor deze soorten. Daarom kan de aanwezigheid van deze soorten niet worden uitgesloten.

Het plangebied en met name de schuur bieden goede mogelijkheid voor rust- en verblijfplaatsen van steenmarter. Echter op basis van de verspreiding in Nederland kan de aanwezigheid van deze soort worden uitgesloten. Andere beschermde soorten worden op basis van de aanwezige habitats (bebouwde kom, veel verstoring, afwezigheid van water in de omgeving, rivierklei) niet verwacht.

Soort(groep)	Juridische status
Egel	Tabel 1 (algemene soort)
Mol	Tabel 1 (algemene soort)
Algemene muizen	Tabel 1 (algemene soort)

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn geen vleermuizen of rust- en verblijfplaatsen van deze soortgroep aangetroffen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten (tabel 3 van de Flora- en faunawet / bijlage IV habitatrictlijn). In het huis zijn meerdere geschikte locaties aanwezig voor rust- en verblijfplaatsen van diverse vleermuissoorten die op basis van hun verspreiding in het gebied aanwezig kunnen zijn, zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en de gewone grootoorvleermuis (zoogdieratlas.nl). Deze geschikte locaties bevinden zich onder andere onder dakpannen, in gaten in muren en plafonds van de schuur en het woonhuis en op de zolder van de stal. De bomen in de omgeving hebben geen gaten die geschikt zijn als rust- en verblijfplaats. Er zijn waarnemingen gedaan door de bewoner van jagende vleermuizen in de tuin ten westen van het huis. Ook kunnen de bomen die langs de Weikesstraat en de Meerenstraat staan in gebruik als vliegroute, omdat ze een lijnelement vormen in het landschap. Derhalve kan de aanwezigheid van rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebied van vleermuizen in het plangebied niet worden uitgesloten.

Soort(groep)	Juridische status
Vleermuizen	Tabel 3 / bijlage IV HR (zwaar beschermde soort)

3.2.4 AMFIBIEËN EN REPTIELEN

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van beschermde reptielen en amfibieën aangetroffen in het plangebied. Vanwege het ontbreken van open water in het plangebied en de ruime omgeving, is de aanwezigheid van voortplantingsgebied van amfibieën uit te sluiten.

Wel biedt de locatie geschikt habitat voor overwintering van algemene soorten als gewone pad en bruine kikker (tabel 1 Flora- en faunawet).

Er zijn een aantal zwaarder beschermde amfibieën die op grotere afstand van water kunnen voorkomen. Van een deel van deze soorten kan op basis van de verspreiding kan worden uitgesloten dat ze in de omgeving van het plangebied voorkomen. De heikikker en de kamsalamander komen wel in de omgeving van het plangebied voor, waarschijnlijk in de uiterwaarden van de Maas (RAVON 2009). Het plangebied (tuin, bebouwde kom, geen natte en/of vochtige terreinen in de directe omgeving) is echter geen geschikt habitat voor deze twee soorten. Op basis van de verspreiding kan de rugstreeppad ook aanwezig zijn in en rondom het plangebied (RAVON 2009). Deze soort komt voor op open terreinen waar de bodem en vegetatie regelmatig veranderingen ondergaan (minInv.nl 2009). Op dit moment komt deze habitat niet voor in het plangebied, waardoor de aanwezigheid van de rugstreeppad is uit te sluiten. Het is echter wel mogelijk dat deze pionier bij uitstek zijn intrede doet, wanneer is overgegaan tot de sloop van de bebouwing en graafwerkzaamheden hebben plaatsgevonden.

In de omgeving van het plangebied komen geen zwaarder beschermde reptielen voor (RAVON 2009) Ook zijn geen geschikte habitats aangetroffen voor beschermde reptielen, waardoor hun aanwezigheid kan worden uitgesloten.

3.2.5 VISSEN

Vanwege het ontbreken van open water, kan de aanwezigheid van vissoorten worden uitgesloten.

3.2.6 INSECTEN EN ONGEWERVELDEN

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde insecten en ongewervelden aangetroffen. In het plangebied en de directe omgeving ontbreekt het aan bloemrijke graslanden, schraalgraslanden, mantel- en zoomvegetaties en andere geschikte habitats voor dagvlinders. Tevens is de tuin zelf slechts beperkt geschikt voor dagvlinders waardoor de aanwezigheid van dagvlinders in het plangebied kan worden uitgesloten.

Gezien het ontbreken van geschikte waterpartijen en ander geschikt biotoop worden geen libellen of overige soorten verwacht.

3.3 MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR BESCHERMDE SOORTEN

De belangrijkste ingrepen van de activiteiten zijn:

- § Sloop van gebouwen
- § Weghalen bomen/beplanting
- § Grond- en graafwerkzaamheden
- § Bouw nieuwe woningen

- § Verharding van het terrein
- § Aanbrengen van verlichting

De mogelijke gevolgen voor beschermde soorten zijn:

- § Bij de sloop van gebouwen kunnen (vaste) verblijfplaatsen en/of broedlocaties van vleermuizen, vogels en grondgebonden zoogdieren worden vernietigd;
- § Bij het verwijderen van bomen en hagen kunnen broedlocaties van vogels geschaad worden. Ook kunnen vliegroutes van vleermuizen worden aangetast;
- § Bij het verwijderen van de aardwallen en houtwallen kunnen verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren en overwinteringslocaties van amfibieën worden vernietigd
- § Bij grond- en graafwerkzaamheden kunnen vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren worden aangetast, individuele dieren kunnen hierbij omkomen;
- § Broedende vogels en hun nesten in de bomen grenzend aan het perceel kunnen worden verstoord;
- § Verstoring van dieren (bijvoorbeeld vleermuizen) door verstoring van mensen, machines, geluid en licht.

3.4

TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

Tabel 3

Beschermde soorten waarvoor de Flora- en faunawet (mogelijk) van toepassing is

Beschermde soorten	Juridische status	Verbodsbepaling
Algemene broedvogels	Vogels	Artikel 9: verbodsbepaling vangen - bemachtigen - opsporen en doden – verwonden Artikel 11: verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen Artikel 12: verbodsbepaling ten aanzien van eieren
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Vogels	Artikel 9: verbodsbepaling vangen - bemachtigen - opsporen en doden – verwonden Artikel 11: verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen Artikel 12: verbodsbepaling ten aanzien van eieren
Algemene grondgebonden zoogdieren	Tabel 1 (algemene soorten)	Artikel 9: verbodsbepaling vangen - bemachtigen - opsporen en doden – verwonden Artikel 11: verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen
Vleermuizen	Tabel 3 (bijlage IV HR; zwaar beschermde soort)	Artikel 9: verbodsbepaling vangen - bemachtigen - opsporen en doden – verwonden Artikel 11: verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen
Amfibieën	Tabel 1 (algemene soorten)	Artikel 9: verbodsbepaling vangen - bemachtigen - opsporen en doden – verwonden

		Artikel 11: verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen
--	--	--

3.5

BEPERKEN EN VOORKOMEN VAN SCHADE

In onderstaand ecologisch protocol is een aantal maatregelen en uitvoeringsvoorschriften opgenomen waarmee de negatieve gevolgen voor in het wild voorkomende beschermde diersoorten zoveel mogelijk voorkomen kunnen worden. Uit recente jurisprudentie volgt dat op het moment dat effecten voor soorten gemitigeerd worden de ontheffingsplicht vervalt. Ter voorkoming worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- § Schade aan nestlocaties van jaarrond beschermde vogelsoorten dient voorkomen te worden, ook buiten het broedseizoen. Indien schade aan deze plaatsen niet te voorkomen is, is een zogenaamde omgevingscheck door een specialist nodig. Hierbij moet in de omgeving gekeken worden of er genoeg alternatieven zijn waar deze soort zelfstandig een ander nest kan aanleggen. Indien dit niet het geval is, moet een alternatief nest worden aangeboden. Mogelijk is het opstellen van een mitigatieplan ook noodzakelijk.
- § Schade aan overige broedvogels dient altijd voorkomen te worden. De werkzaamheden dienen minimaal buiten het broedseizoen van vogels (dus vóór half maart en na half juli) te worden gestart. Wanneer het soorten betreft waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, kunnen potentiële broedlocaties voor vogels (bomen, hagen) voor aanvang van het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt. NB! Een aantal nestsoorten kan jaarrond beschermd zijn. Het "broedseizoen" is een indicatie: sommige broedvogels hebben een afwijkende broedperiode (zoals de Turkse tortel) of kennen meerdere legfels. Er kan alleen onder voorwaarden - mits er geen broedvogels worden verstoord - in het broedseizoen worden doorgewerkt. Te kappen bomen dienen van te voren worden geïnspecteerd op het voorkomen van broedende vogels
- § Schade aan vleermuizen dient altijd voorkomen te worden. Verstoring van het foerageergebied van vleermuizen tijdens de uitvoeringsfase kan voorkomen worden door werkverlichting 's nachts uit te schakelen. Om schade aan eventuele rust- en verblijfplaatsen in de gebouwen te voorkomen moet indien deze voorkomen een mitigatieplan worden opgesteld. Dit kan worden gestart in een volgende fase als de planning, bouwmethode en fasering e.d. duidelijk zijn;
- § Werken buiten gevoelige periodes van voorkomende dieren (voortplantings- en overwinteringsperiodes).
- § Bij grondwerkzaamheden één kant op werken, om het voor dieren mogelijk te maken de werkzaamheden te ontvluchten.
- § Terreindelen die gehandhaafd blijven, worden zoveel mogelijk met rust gelaten.
- § Vanuit de algemene zorgplicht dient tijdens de werkzaamheden continu te worden gelet op aanwezigheid van beschermde planten en dieren. Bij aantreffen van dieren en planten moet worden voorkomen dat deze gedood of verwond c.q. onnodig aangetast (bij planten) worden. In het geval dat een ingreep toch samenvalt met de aanwezigheid van beschermde soorten, worden passende maatregelen genomen of er wordt naar een andere oplossing gezocht.

3.6

MOGELIJKHEDEN VOOR VRIJSTELLING EN ONTHEFFING

Door de uitvoering te laten plaatsvinden volgens het ecologisch werkprotocol kan een deel van de negatieve gevolgen voor beschermde soorten voorkomen of beperkt worden. Echter niet alle schade is te vermijden, waardoor voor een aantal soorten verbodsbepalingen

worden overtreden. De Flora- en faunawet biedt mogelijkheden om uitzonderingen te maken op de verbodsbepalingen, in de vorm van vrijstellingen en ontheffingen.

Soort(groep)	Verbodsbepaling	Vrijstelling / ontheffing
Algemene Broedvogels	Artikel 9 Artikel 11 Artikel 12	Ontheffing niet mogelijk.
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Artikel 9 Artikel 11 Artikel 12	Ontheffing niet mogelijk.
Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	Artikel 9 Artikel 11	Algemene <u>vrijstelling</u> , met inachtneming van zorgplicht, d.m.v. ecologisch protocol
Vleermuizen	Artikel 9 Artikel 11	Ontheffing niet mogelijk.

Een ontheffing of vrijstelling kan pas worden aangevraagd wanneer vervolgonderzoek is uitgevoerd naar het al dan niet voorkomen van beschermde soorten.

Vervolgstappen

Voor vleermuizen en broedvogels valt het voorkomen niet uit te sluiten. De plannen kunnen voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen aantasten. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk. Het voorliggende onderzoek is voldoende om het ontwerpbestemmingsplan in procedure te brengen. Wel dient voor de volgende fase, wanneer bekend is op welke wijze het project wordt uitgevoerd en hoe de bouwfaserings zal zijn, vervolgonderzoek naar broedvogels en vleermuizen te worden uitgevoerd. Dit gebeurt in de zomer van 2011. Indien deze soortgroepen voorkomen is het opstellen van een mitigatieplan noodzakelijk. Het vervolgonderzoek dient ruim vóór aanvang van de werkzaamheden uitgevoerd te worden. Onderzoek naar vleermuizen vindt jaarrond plaats, het opstellen van mitigatieplannen en het uitvoeren van bijbehorende maatregelen kan in sommige gevallen een paar jaar duren. Om vertraging te voorkomen dient vervolgonderzoek daarom op tijd te worden opgestart.

Totdat resultaten van het vervolgonderzoek bekend zijn, kunnen geen werkzaamheden worden uitgevoerd.

HOOFDSTUK

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1

CONCLUSIES

Op grond van dit onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- § In het plangebied komen beschermde soorten van de Flora- en faunawet voor; dit is een algemene zin, we noemen hier niet alle soorten uit voorgaande hoofdstukken
- § Schade kan deels voorkomen worden door de maatregelen volgens het ecologisch protocol in paragraaf 3.5 uit te voeren;
- § Niet alle schade is te vermijden; er worden mogelijk verbodsbepalingen overtreden t.a.v. kleine zoogdieren van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hoef je niet op te nemen, die hoef je niet aan te vragen
- § Voor vleermuizen en broedvogels (beiden tabel 3; zwaar beschermd) valt het voorkomen niet uit te sluiten. De plannen kunnen voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen aantasten. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk. Er moet in de volgende fase nader aanvullend onderzoek worden uitgevoerd naar het voorkomen van deze soorten en de functie van het plangebied voor de deze soorten, op basis waarvan mogelijk een mitigatieplan moet worden opgesteld.

4.2

AANBEVELINGEN

Op grond van dit onderzoek worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- § Het aanvullende onderzoek naar vleermuizen dient te worden uitgevoerd in de periode eind april-begin juli. 's Avonds en 's nachts dienen een aantal bezoeken aan het plangebied te worden gebracht om te zoeken naar kraamkolonies van vleermuizen. Ook overdag dient te worden gezocht naar broedvogels. Voor vleermuizen moet ook het mogelijk gebruik als paarverblijf in de periode augustus-september worden onderzocht. Winterverblijven in de gebouwen zijn moeilijk aan te tonen en onderzoek is praktisch moeilijk uitvoerbaar (spouwmuren). Een eventueel aangetoond gebruik in zomer of najaar kan een indicatie zijn voor gebruik in de winter.
- § Na het uit te voeren benodigde onderzoek en vervolgtraject kan bij de vernieuwde inrichting rekening worden gehouden met het versterken van ecologische waarden binnen het stedelijk gebied. In de nieuwbouw kunnen ruimtes worden gecreëerd voor vleermuizen en broedvogels, zoals stootvoegen, speciale dakpannen of stenen.

BIJLAGE 1

Literatuur

RAVON: Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Herder, J., Van diepenbeek, A., Creemers, R., Stichting RAVON, Nijmegen, 2009, rapport 2009-03

Internet:

www.nederlandsesoorten.minlnv.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

**AANVULLEND NATUURONDERZOEK
WEIKESSTRAAT, TE ALEM**

GEMEENTE MAASDRIEL

15 september 2011
075738541:A - Definitief
B01055.000162.0120

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Ligging onderzoekslocatie	2
1.3	Voorgenomen plannen	3
2	Onderzoeksmethodiek	4
2.1	Methodiek vleermuisonderzoek	4
2.2	Methodiek broedvogelonderzoek	5
3	Onderzoeksresultaten 2011	6
3.1	Resultaten vleermuisonderzoek	6
3.2	Resultaten broedvogelonderzoek	7
3.3	Overzicht aangetroffen (zwaar) beschermde soorten 2011	7
4	Effecten, toetsing Ffwet en mitigatie van effecten	9
4.1	Inleiding	9
4.2	Mogelijke effecten op aangetroffen soorten	9
4.3	Toetsing effecten aan de Flora- en faunawet	9
4.4	Uitwerking mitigerende maatregelen	10
5	Conclusies	12
5.1	Samenvatting resultaten, effecten en mitigatie	12
5.2	Conclusies toetsing Ffwet	13
Bijlage 1	Resultaten quickscan onderzoek 2009	14
Bijlage 2	Toelichting Flora- en faunawet	16

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING

Woonstichting De Kernen is van plan om de locatie Weikesstraat 28 te Alem te herontwikkelen. Het plangebied is in het gemeentelijk beleid aanwezen als potentiële woningbouwlocatie. Door het bebouwen van de locatie wordt de woonfunctie van de kern Alem versterkt.

Voor het gebied is een bestemmingsplan opgesteld dat recht doet aan de karakteristiek van de plek en tevens een divers woningbouwprogramma bevat. Het plan biedt ruimte voor de bouw van 17 woningen.

Uit het quickscan Flora- en faunawet onderzoek van 14 oktober 2009 is geconcludeerd dat nader onderzoek noodzakelijk is naar het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en broedvogels met jaarrond beschermde nestlocaties, vanwege de voorgenomen sloop van de panden.

1.2

LIGGING ONDERZOEKSLOCATIE

Het plangebied is gelegen aan de oostzijde van de kern Alem op de hoek Weikesstraat – Meerenstraat.

Foto 1

Ligging planlocatie in de kern Alem

Het plangebied beslaat een oppervlakte van circa 3.100 m², waarvan circa 380 m² is bebouwd met een woning en een voormalige boerderij. Het overige deel van het perceel is in gebruik als tuin, weiland, kleine boomgaard, oprit en erf. De locatie is in eigendom van woonstichting De Kernen. De bestaande bebouwing zal ten behoeve van de ontwikkeling gesloopt worden.

Het pand is inmiddels door de bewoner verlaten. Een deel van de geveldakpannen waren eveneens verwijderd.

1.3

VOORGENOMEN PLANNEN

Het project betreft de bouw van 17 woningen.

Figuur 1

Beoogd projectplan

Het plan gaat uit van een 17-tal rijwoningen, verdeeld over een drietal rijtjes. Het rijtje aan de Weikesstraat bestaat uit 7 woningen en kijkt uit over het groene profiel aan de Weikesstraat. De woningen hebben een voortuin, overeenkomstig met de bestaande woningen aan de Weikesstraat. De woningen worden gebouwd in de typologie van een langgevelboerderij. Op de hoek met de Meerenstraat staat het hoofdgebouw: de boerderij met twee woningen. Aan de boerderij worden 5 schuurwoningen gebouwd. De gevel van de boerderij en de schuur verspringen ten opzichte van elkaar.

De overige 10 rijwoningen staan aan een autovrij straatje. In het straatje is ruimte voor groen en speelaanleidingen. Er worden voldoende parkeerplaatsen gerealiseerd binnen het plan. Om te voorkomen dat de aangrenzende straten vol met auto's komen te staan wordt een parkeerhofje gemaakt op korte afstand van de woningen. Het parkeerhofje is voor auto's bereikbaar vanaf de Weikesstraat. Ook wordt een aantal parkeerplaatsen gemaakt aan de Meerenstraat en de Weikesstraat.

Alle woningen hebben een eigen tuin en berging. De achterpaden zijn doodlopend. Alle woningen hebben een gevel georiënteerd op het zuiden en maken gebruik van passieve zonne-energie.

HOOFDSTUK 2 Onderzoeksmethodiek

2.1 METHODIEK VLEERMUISONDERZOEK

Vanwege de sloop van de huidige panden (woonhuis en de bijhorende opstallen) is het, in het kader van de Flora- en faunawet, verplicht te onderzoeken of de locatie (bebouwing inclusief aanliggende groenelementen zoals boomgaard en coniferen haag) voor vleermuizen geschikt leefgebied of onderdeel vormen van hun leefgebied. Voor vleermuizen geldt dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen, hun foerageergebied en vliegroutes beschermd zijn.

Op basis van het quickscanonderzoek (14 oktober 2009) en op basis van (lucht)foto's van de locatie mag worden aangenomen dat er mogelijk drie soorten vleermuizen aan te treffen zijn binnen de plangrens, te weten; Laatvlieger, Gewone dwergvleermuis en mogelijk ook Gewone grootoorvleermuis.

Om dit vast te stellen is er conform de richtlijnen van het vleermuisprotocol (GaN 2011) onderzoek uitgevoerd. Het vleermuisprotocol voorziet in richtlijnen voor vleermuisonderzoek, waarin per soort aangegeven wordt hoeveel onderzoeksinspanning noodzakelijk is om te kunnen vaststellen (of uitsluiten) wat de functie is van het plangebied op de betreffende soort. Om tot een onderzoeksmethode te komen dient voorafgaand bepaald te worden welke soorten er op basis van aanwezig habitat mogelijk aanwezig kunnen zijn. Op basis hiervan wordt bepaald hoeveel onderzoeksmomenten nodig zijn en welke onderzoekstijd hiermee gemoeid is.

Met behulp van de richtlijnen uit het vleermuisprotocol is de onderzoeksintensiteit bepaald. Deze is in tabel 1 weergegeven. In deze tabel zijn eveneens de onderzoeksdata (2011) gegeven en welke weersomstandigheden er waren die dag. De onderzoeksduur bedraagt per ronde 4 uur, om zodoende alle mogelijke functies voor de te verwachten soorten te kunnen onderzoeken.

Tabel 1

Onderzoeksgegevens
vleermuisonderzoek 2011

Perioden	Onderzoeksmoanden	Data	Weersomstandigheden	Opm.
Voorjaarsverblijven	April en mei	10 mei	19 °C, onbewolkt, droog	Snelle temp. daling in de avond
Kraamperiode	Juni en half juli	14 juni	20 °C, halfbewolkt, droog	
Vliegroutes en najaarsverblijven	Half juli en augustus	20 juli 2 aug	25 °C, onbewolkt, droog	

Baltsplekken en winterverblijven	Augustus, september (oktober)	25 aug	20 °C, bewolkt, droog	Na 1.5 na zonsondergang spatregen
----------------------------------	-------------------------------	--------	-----------------------	-----------------------------------

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd door een ervaren (veld)ecoloog van ARCADIS, die inmiddels 9 jaar kennis en ervaring heeft van veldonderzoek naar onder andere vleermuizen.

Het onderzoek is uitgevoerd met een batdetector van het type Pettersson D240X, waar een opname functie heeft voor in het veld lastig determineerbare soorten. Eventuele opnames van de pulsen van vleermuizen in of nabij de planlocatie zijn met behulp van een softwarepakket (BATSOUND 4) geanalyseerd. Het maken van opnames is voor enkele soortgroepen van groot belang, omdat determinatie in het veld op basis van pulsgeluiden vaak niet afdoende toereikend is voor de exacte soortbepaling (geldt onder andere voor soorten Grootoorvleermuizen en soorten binnen het geslacht *Myotis*).

2.2

METHODIEK BROEDVOGELONDERZOEK

Tijdens het vleermuisonderzoek is eveneens onderzocht of de opstallen en het woonhuis dienst doen als broedlocatie voor broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van zichtwaarnemingen en met behulp van geluidsapparatuur waar geluiden mee afgespeeld zijn (Steenuil en Gierzwaluw), om een wederreactie uit te lokken.

In het kader van de Flora- en faunawet (art. 11) zijn van een aantal soorten broedvogels de nestlocaties (en in één geval ook het totale leefgebied) jaarrond beschermd. De Flora- en faunawet maakt hierbij onderscheidt tussen categorie 1 tot en met 5 broedvogels. Categorie 1 tot en met 4 soorten betreft de soorten die jaarronde nestbescherming genieten. Categorie 5 soorten zijn alle andere broedvogels. Voor de categorie 5 soorten geldt dat hun nesten alleen beschermd zijn tijdens het actieve broedseizoen en dat bij vernietiging ervan door ruimtelijke ingrepen alleen onderzoek plaats hoeft te hebben naar voldoende aanwezige alternatieven waar deze soorten nesten kunnen maken.

Voor de soorten van categorie 1 tot en met 4 geldt dat nesten die verloren gaan (en/of foerageergebied) gemitigeerd dienen te worden. Mitigeren van nesten en leefgebied betekent letterlijk: het voorzien van nieuwe nestlocaties zoals kunsthorsten voor roofvogels of nestkasten voor Huismus en het creëren van nieuw leefgebied door de aanplant van fruitboomgaarden of het aanleggen van bloemrijke graslanden zodat voedsel voor soorten aangetrokken wordt (insecten).

Voor een uitgebreide toelichting op het wettelijke kader van de Flora- en faunawet inzake broedvogels en de andere (zwaar) beschermde soorten verwijzen we naar bijlage 1.

Binnen het onderhavige plangebied kunnen categorie 1 tot en met 4 soorten zoals uilen, Huismus en Gierzwaluw voorkomen. Deze soorten worden, indien aanwezig, uitgebreid beschreven in de rapportage. Soorten van categorie 5 (bijvoorbeeld Merel, Roodborst, Turkse tortel en Kauw) worden in een tabel opgesomd.

HOOFDSTUK

3 Onderzoeksresultaten

2011

3.1

RESULTATEN VLEERMIJONDERZOEK**VASTE RUST- EN
VERBLIJFPLAATSEN**

Uit het onderzoek is gebleken dat er in de aanwezige bebouwing geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van vleermuizen.

Volgens de voormalige bewoner hebben er wel vleermuizen gezeten, maar deze zijn zeer waarschijnlijk vertrokken naar een ander geschikt pand, omdat aan weerszijden van de het woonhuis alle gevelpannen verwijderd zijn.

De verwijdering van de heeft ertoe geleid dat het constante microklimaat verstoord is, omdat weer en wind vrij spel gekregen hebben in de voor vleermuizen beschikbare ruimte onder de pannen. Het pand is daarmee ongeschikt geworden voor de vestiging van vaste rust- en verblijfplaatsen.

In het pand op het aangelegen buurperceel en dus buiten het plangebied is een vaste rust- en verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het maximaal aangetroffen n aantal vleermuizen hier betrof 57 dieren. Vanwege dit aantal kan gesteld worden dat het hier om een kraamkolonie gaat.

Tijdens de onderzoeksrunde op 25 augustus zijn op drie verschillende plekken baltsende Gewone dwergvleermuizen aangetroffen. De baltsende mannetjes zijn aangetroffen in drie woonhuizen (op twee locaties aan de noordkant en één locatie ten westen van de planlocatie) en hebben een aandeel in het voortplantingssucces van de lokale populatie. De locaties van deze verblijven zijn op afbeelding 1 weergegeven.

Het is aannemelijk dat er in de nabijheid van het gebied en dus buiten het plangebied, ook een winterverblijf van vleermuizen aanwezig is.

FOERAGEERGEBIED

De planlocatie, en dan vooral de aanwezige begroeiing, vormt vooral in het begin van de avondschemer en in de ochtendschemer belangrijk foerageergebied. De aanwezige bomen langs de Weikestraat zelf vormen het belangrijkste foerageergebied voor de dwergvleermuizen in de avond- en ochtendschemer, vanwege de grote aantrekkingskracht op insecten.

De dieren vliegen na circa een half uur tot drie kwartier na uitvliegen naar noordelijk gelegen gebied om te foerageren. Zeer aannemelijk is dat ze de gehele nachtperiode tot aan de ochtendschemer in het kleinschalige Maaslandschap foerageren. De kleinschalige ingerichte uiterwaarden van de Maas ten noorden vormen hier perfect habitat.

VLEIROUTE

De bomen aan Weikestraat vormen voor de vleermuizen de enige aanwezige goed ontwikkelde vliegverbinding met het buitengebied van Alem. De bomenrij sluit goed aan met aanwezige bomen in particuliere tuinen aan de noordoostkant van de planlocatie. Vandaaruit vliegen ze over de dijk richting de kleinschalige Maasuiteerwaarden. De vegetatie op de planlocatie zelf maakt overigens geen deel uit van deze vliegroute of van een andere vliegroute.

3.2**RESULTATEN BROEDVOGELONDERZOEK****ART. 11 SOORTEN OP LOCATIE**

Uit het broedvogelonderzoek is gebleken dat het woonhuis en de opstallen niet door broedvogels gebruikt wordt waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Ook de aanwezige beplanting op en rond het terrein wordt niet gebruikt als nestlocatie door categorie 1 tot en met 4 soorten (soorten waarvan nesten jaarrond beschermd zijn).

Op en rond het plangebied broeden wel diverse algemeen voorkomende soorten als Merel, Roodborst, Turkse tortel, Koolmees en Pimpelmees. Voor deze soorten blijft en komt er bij de herinrichting geschikt broedbiotoop voorhanden.

ART. 11 SOORTEN IN DE NABIJHEID VAN DE LOCATIE

Tijdens ieder terreinbezoek zijn er Steenuilen waargenomen. De waarneming in juli betrof twee adulte dieren en minimaal 3 jonge dieren. De dieren zijn tijdens het eerste terreinbezoek aangetroffen door middel van het afspeken van hun kenmerkende Steenuilroep. Het mannetje was zeer territoriaal, omdat het dier veelvuldig reageerde op de geluidsopname.

De broedlocatie ligt ten oosten van de planlocatie. Hier liggen enkele bedrijven (waaronder ook een akkerbouwbedrijf) waar een aantal grote, maar ook kleine schuren aanwezig zijn. Met name de kleine schuren vormen een optimale broedplek.

Voor Steenuilen kan gesteld worden dat hun primair leefgebied niet groter is dan enkele honderden meters vanaf hun broedplek. Doorgaans wordt er een straal gehanteerd van 500meter rondom hun broedlocatie, wat als primair leefgebied beschouwd wordt. Uitgaande van de globale locatie van broedplek blijkt dat ook de planlocatie in zijn geheel binnen de straal van 500meter ligt. Een en ander betekent dat er bij de inrichting rekening gehouden dient te worden met mitigatie vanwege enig functieverlies van de planlocatie voor deze soort. We gaan hier in hoofdstuk 4 verder op in.

3.3**OVERZICHT AANGETROFFEN (ZWAAR) BESCHERMDE SOORTEN 2011**

In tabel 2 is een overzicht gegeven van alle in het plangebied aangetroffen soorten. Daarnaast zijn de waarnemingen van Steenuil vermeld. In afbeelding 1 zijn de resultaten op een luchtfoto gezet.

Tabel 2

Aangetroffen (zwaar)
beschermde soorten in
2011

Soort	Functie plangebied	Ffwet tabel/ art. 11
Gewone dwergvleermuis	Foerageergebied	Tabel 3, Bijlage IV HR
Gewone dwergvleermuis <i>kraamkolonie baltsplassen</i>	Verblijven buiten plangrens	
Steenuil	Onderdeel van leefgebied Broedlocatie buiten plangrens	Art. 11 cat. 1
Merel	Broedgebied	Art. 11 cat. 5
Turkse tortel	Broedgebied	Art. 11 cat. 5
Koolmees	Broedgebied	Art. 11 cat. 5
Pimpelmees	Broedgebied	Art. 11 cat. 5
Roodborst	Broedgebied	Art. 11 cat. 5
Konijn	Leefgebied	Tabel 1
Huisspitsmuis	Leefgebied	Tabel 1
Egel	Leefgebied	Tabel 1

Afbeelding 1

Onderzoeksresultaten

Legenda

- Plangrens
- Kraamkolonie Gewone dwergvleermuis
- Baltsplassen Gewone dwergvleermuis
- Vastgestelde vliegroute Gewone dwergvleermuis
- Primair foerageergebied Gewone dwergvleermuis
- Indicatie broedlocatie Steenuil

HOOFDSTUK

4 Effecten, toetsing Ffwet en mitigatie van effecten

4.1

INLEIDING

De herinrichting van het plangebied kan tot negatieve effecten leiden op de aangetroffen beschermde natuurwaarden. Hieronder zullen we de effecten opsommen en we zullen aangeven welke gevolgen dit heeft in het kader van de Flora- en faunawet. Tot slot stellen we een pakket aan maatregelen voor die moeten leiden tot het opheffen van negatieve effecten (mitigerende maatregelen), zodat eventuele overtredingen van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voorkomen kunnen worden. Deze maatregelen zijn dus wettelijk verplicht.

4.2

MOGELIJKE EFFECTEN OP AANGETROFFEN SOORTEN

Effecten op vleermuizen

- Er treden geen effecten op ten opzichte van vaste rust- en verblijfplaatsen binnen de plangrens, omdat deze niet zijn aangetroffen.
- Er treedt geen effect op ten aanzien van de kraamkolonie en de baltsplekken van Gewone dwergvleermuizen buiten het plangebied, omdat ter plekke van deze verblijfplaatsen geen werkzaamheden plaatsvinden in dit projectkader.
- Eventuele belichting gedurende de avondperiode van de planlocatie bij de uitvoeringswerkzaamheden kan effecten hebben op de aanwezige vleermuizen;
- Er treedt geen effect op ten aanzien van de vliegrouwe aan de Weikestraat, omdat de bomen in het nieuwe plan gehandhaafd blijven.
- Er treedt een beperkt verlies op aan het oppervlakte foerageergebied wanneer de aanwezige bomen en struwelen binnen de plangrens verwijderd worden.

Effecten op andere soorten

- Er treedt slechts minimaal verlies aan leefgebied op ten aanzien van het territorium van de Steenuil, omdat het optimaal ontwikkelde jachtgebied van deze soort in het uiterwaarden gebied van de Maas is gelegen.
- Door het verwijderen van de aanwezige begroeiing treedt verlies op van nestgelegenheid van algemeen voorkomende soorten broedvogels (cat. 5 soorten).
- Er treedt verlies van leefgebied op voor algemeen voorkomende soorten grondgebonden zoogdieren zoals Konijn, Huispitsmuis en Egel.

4.3

TOETSING EFFECTEN AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

In tabel 3 worden de mogelijke overtredingen van verbodsbepalingen opgesomd. Er wordt tevens aangegeven of er mitigerende maatregelen mogelijk of noodzakelijk zijn om negatieve effecten, en daarmee overtredingen van verbodsbepalingen, te voorkomen.

Tabel 3

Toetsingskader effecten aan Flora- en faunawet

MOGELIJKE OVERTREDINGEN VERBODSBEPALINGEN FLORA- EN FAUNAWET						
Effecten zwaar beschermde soorten	Art. 8	Art. 9	Art. 10	Art. 11	Art. 12	Effectmitigatie mogelijk/noodzakelijk
Vernietiging jaarrond beschermde nesten (Art. 11 broedvogels)	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Niet noodzakelijk
Minimale aantasting territorium Steenuil	Nvt	Nee	Nee	Ja	Nee	Afdoende mogelijk(1)
Verstoring vaste rust- en verblijfplaatsen vleermuizen	Nvt	Nee	Nee	Ja	Nee	Afdoende mogelijk
Aantasting foerageergebied vleermuizen	Nvt	Nee	Nee	Ja	Nee	Afdoende mogelijk
Aantasting vliegroutes vleermuizen	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Niet noodzakelijk
Effecten niet of licht beschermde soorten	Art. 8	Art. 9	Art. 10	Art. 11	Art. 12	Effectmitigatie mogelijk
Algemeen voorkomende soorten grondgebonden zoogdieren en broedvogels	Nvt	Nee	Nee	Nee	Nee	Niet noodzakelijk

(1) Steenuilen zijn bij wet beschermd. Hun bescherming gaat verder dan alleen de broedplek, want in het kader van de Flora- en faunawet wordt ook het primaire leefgebied van de soort als beschermd gebied beschouwd.

Deze bescherming houdt niet in dat er dan geen ontwikkelingen meer mogelijk zijn, maar houdt in dat bij herinrichting van gebied danig rekening dient te worden gehouden met de aanwezigheid van de soort. Dit kan betekenen dat er een mitigatieplan opgesteld moet worden om te voorkomen dat er bij de herinrichting. Of er sprake is van mitigerende maatregelen wordt vastgesteld in hoofdstuk 3 Effecten, toetsing Ffwet en mitigatie van effecten.

4.4

UITWERKING MITIGERENDE MAATREGELEN

In tabel 3 is af te lezen dat er een drietal effecten zijn waarvoor mitigerende maatregelen nodig zijn om de effecten, en daarmee overtredingen van verbodsbepalingen, te voorkomen.

MITIGATIE VAN LICHTHINDER

De verstoring van de vaste rust- en verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis (betreft de kraamkolonie) heeft te maken met mogelijke lichthinder tijdens de uitvoeringswerkzaamheden. Dit effect kan optreden als er in de schemer en avondperiode gewerkt wordt. Om te voorkomen dat er effecten optreden dienen te werkzaamheden overdag plaats te vinden.

MITIGATIE FOERAGEERGEBIED

De aantasting van het foerageergebied van vleermuizen is op te lossen door het aanplanten van nieuwe bomen en struiken in de toekomstige tuinen. De tijdelijke aantasting is minimaal te noemen, omdat de vleermuizen niet heel lang gebruik maken van het gebied als foerageergebied.

**HERZIEN GROENPLAN
TEN GUNSTE VAN
STEENUIL**

De aantasting van het leefgebied van de Steenuil heeft wettelijk gezien mogelijk de zwaarste overtreding. Ondanks dat het meest optimale leefgebied van de soort in de uiterwaarden van de Maas gelegen is, kan de planlocatie toch een functie hebben als jachtgebied.

Het aanwezige groen wat verwijderd wordt dient teruggebracht te worden (zij het in een andere vorm en samenstelling).

Uitgangspunt hierbij is in ieder geval dat het qua volume minstens gelijkwaardig is aan de huidige situatie.

Met het inrichten van de tuinen en, zo mogelijk, het plangebied met bomen en struiken kan gesteld worden dat dan de effecten en daarmee de overtredingen van de verbodsbepaling teniet gedaan wordt.

HOOFDSTUK 5 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies en adviezen nogmaals kort samengevat.

5.1

SAMENVATTING RESULTATEN, EFFECTEN EN MITIGATIE

RESULTATEN ONDERZOEK

- Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen binnen de plangrens.
- Er zijn geen nesten aangetroffen van broedvogelsoorten die jaarronde nestbescherming genieten.
- De planlocatie maakt onderdeel uit van het foerageergebied van vleermuizen.
- De planlocatie zelf maakt geen onderdeel uit van een belangrijke vliegroute.
- De planlocatie maakt onderdeel uit van het territorium van Steenuilen.
- Binnen de plangrens komen geen andere zwaar beschermde soorten flora en fauna (Tabel 2 Ffwet) voor.
- De planlocatie vormt geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende licht beschermde soorten (Tabel 1 Ffwet).
- De aanwezige begroeiing op de planlocatie vormt het broedbiotoop voor diverse vogelsoorten, waarvan de nesten alleen tijdens de broedperiode beschermd zijn (cat. 5 soorten).
- In het naastgelegen pand is een kraamkolonie van Gewone dwergvleermuizen aangetroffen.

EFFECTEN

- Er kunnen negatieve effecten optreden ten aanzien van lichtverstoring op de vaste rust- en verblijfplaats in het naastgelegen pand.
- Door het verwijderen van de aanwezige begroeiing verdwijnt foerageergebied voor vleermuizen.
- Het verwijderen van vegetatie betekent een minimaal verlies van jachtgebied binnen één Steenuilterritorium.
- Door het verwijderen van de aanwezige begroeiing verdwijnt leefgebied voor diverse algemeen voorkomende soorten en broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn.

MITIGERENDE MAATREGELEN

- Lichtverstoring kan verholpen worden, wanneer de werkzaamheden niet tijdens de avond- en ochtendschemer en nacht uitgevoerd worden.
- Door nieuwe en geplande aanplant wordt nieuw foerageergebied aangebracht voor vleermuizen. De huizen en pivétuinen maken hier onderdeel van uit. De komst van nieuwe woningen vergroot eveneens de vestigingsmogelijkheden voor vleermuizen. De aanplant zorgt ook voor nieuw broedbiotoop voor cat. 5 broedvogels.

- Het mogelijke effect op Steenuilen is op te heffen door het gebied met meer dan nu beoogd groen in te vullen. Er is in het plangebied voldoende ruimte om bomen en dicht struweel terug te plaatsen. Daarmee wordt de kleinschaligheid van het gebied gewaarborgd en kan gesteld worden dat dan de effecten en daarmee de overtredingen van de verbodsbepaling te niet gedaan wordt.
- Er zal een ecooloog betrokken blijven bij de realisatiefase van het project.

ADDITIONELE MAATREGEL

5.2

CONCLUSIES TOETSING FFWET

Met de toetsing van de resultaten aan de Flora- en faunawet kan gesteld worden dat met de voorgestelde mitigerende maatregelen alle mogelijke negatieve effecten op soorten en daarmee overTredingen van verbodsbepalingen weggenomen kunnen worden.

In het kader van de Flora- en faunawet kan in dat geval gesteld worden dat een ontheffingsprocedure niet noodzakelijk is.

BIJLAGE 1

Resultaten quickscan onderzoek 2009

In opdracht van woonstichting de Kernen heeft ARCADIS een veldbezoek en een literatuurstudie uitgevoerd. Het veldbezoek vond plaats op woensdag 14 oktober 2009 in de vorm van een habitatgeschiktheidsbeoordeling.

Habitatgeschiktheids-beoordeling

Een habitatgeschiktheidsbeoordeling is een veldonderzoek waarbij op grond van fysieke kenmerken van het terrein een indicatie verkregen wordt van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Het veldonderzoek vormt samen met de vrij beschikbare gegevens uit de literatuur en van diverse websites de basis van de quickscan. Het gehele rapport is in het bijlagenboek opgenomen.

Conclusies 2009

Op grond van dit onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

Soortbescherming

- In het plangebied komen beschermde soorten van de Flora- en faunawet voor. Schade kan deels voorkomen worden door de maatregelen volgens het ecologisch protocol uit te voeren.
- Niet alle schade is te vermijden; er worden mogelijk verbodsbepalingen overtreden t.a.v. kleine zoogdieren en algemene amfibieën. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- Ook komen mogelijk zwaarder beschermde soorten voor zoals vleermuizen en broedvogels waarvoor passende maatregelen moeten worden getroffen.

Vervolgstappen

- Voor vleermuizen en broedvogels valt het voorkomen niet uit te sluiten. De plannen kunnen voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen aantasten. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk.
- Het voorliggende onderzoek is voldoende om het bestemmingsplan in procedure te brengen. Wel dient voor de volgende fase, wanneer bekend is op welke wijze het project wordt uitgevoerd en hoe de bouwfaserings zal zijn, vervolgonderzoek naar broedvogels en vleermuizen te worden uitgevoerd.
- Indien deze soortgroepen voorkomen is het opstellen van een mitigatieplan noodzakelijk. Het vervolgonderzoek dient ruim vóór aanvang van de werkzaamheden uitgevoerd te worden. Onderzoek naar vleermuizen vindt jaarrond plaats, het opstellen van mitigatieplannen en het uitvoeren van bijbehorende maatregelen is soortafhankelijk.

Het aanvullende onderzoek naar vleermuizen dient te worden uitgevoerd in de periode eind april-begin juli. 's Avonds en 's nachts dienen een aantal bezoeken aan het plangebied te worden gebracht om te zoeken naar kraamkolonies van vleermuizen. Ook overdag dient te worden gezocht naar broedvogels. Voor vleermuizen moet ook het mogelijk gebruik als paarverblijf in de periode augustus-september worden onderzocht.

Winterverblijven in de gebouwen zijn moeilijk aan te tonen en onderzoek is praktisch moeilijk uitvoerbaar (spouwmuren). Een eventueel aangetoond gebruik in zomer of najaar kan een indicatie zijn voor gebruik in de winter.

BIJLAGE 2

Toelichting Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

De Flora- en faunawet heeft belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Algemene zorgplicht

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van "basisbescherming" opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet. Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Activiteiten kunnen zo nodig door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen zijn handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten mogelijk in gevaar brengen. Deze verbodsbepalingen vormen een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA- EN FAUNAWET (ARTIKELEN 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13. Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Vrijstelling en ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten". Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels.

Tabel 4

Beschermingscategorieën
AMvB artikel 75 Flora- en
faunawet

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 1	Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10
Tabel 2	Overige soorten	Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10

Tabel 3	Soorten van bijlage 1 van de AMvB	<p>Voor volgens art 75 lid 6 bij AMVB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: <ul style="list-style-type: none"> dwingende reden van groot openbaar belang; ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin) van de beschermde soort; - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. <p>Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.</p>
Tabel 3	Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn	<p>Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: <ul style="list-style-type: none"> dwingende reden van groot openbaar belang <p>Nb: voor deze groep kan geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Volgens de AMvB kan dit wel, echter gedane uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.</p> <ul style="list-style-type: none"> - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. <p>Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen.</p>

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen.

Tabel 4 geeft aan dat voor verschillende soorten een vrijstelling geldt, wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. De Unie van Waterschappen heeft een goedgekeurde gedragscode (Unie van Waterschappen, 2005). Het Waterschap Rivierenland heeft ook een beverprotocol geschreven, ingevolge deze gedragscode (Bronsveld et al., 2010). De gedragscode van de Unie van Waterschappen is niet van toepassing op dijkversterkingen (Unie van Waterschappen, 2005). Toepassing van deze gedragscode leidt niet tot een vrijstelling van de verbodsbepalingen voor soorten van Tabel 2. Wel is de gedragscode van toepassing op andere activiteiten als het dempen van sloten. Voor dergelijke activiteiten is in dat geval geen ontheffing vereist bij de aanwezigheid van Tabel 2-soorten.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- Geen andere bevredigende oplossing is.
- Tevens sprake is van één van de volgende belangen:
 - Bescherming van flora en fauna.
 - Veiligheid van luchtverkeer.
 - Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat het ministerie van EL&I voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Binnen de groep van vogels zijn soorten aangewezen waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in Tabel 5.

Tabel 5

Beschermingscategorieën jaarrond beschermde nesten.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop

Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Toetsingsplicht

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten voorzien zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Heeft het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden gevolgen voor deze soorten?
- Zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden, of zodanig uitgevoerd worden dat de invloed op beschermde soorten verminderd of opgeheven wordt?
- Is, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten, vrijstelling mogelijk of ontheffing (ex-artikel 75 van de Flora- en faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist (tabel 3, soorten van bijlage 1, AMvB)?
- Heeft de initiatiefnemer zicht op een beschikking van het ministerie waarin goedkeuring wordt gegeven voor dit maatregelenpakket, op basis van een gedegen maatregelenpakket ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (tabel 3, soorten van Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn)?
- Welke voorwaarden zijn verbonden aan vrijstellingen of ontheffingen en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van het plan?